

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/192313,To-byli-ludzie-ktorzy-patriotyzm-mieli-gleboko-zakorzeniony-Premera-notacji-Ann.html>
01.03.2026, 14:43

„To byli ludzie, którzy patriotyzm mieli głęboko zakorzeniony”. Premiera notacji Anny Mizikowskiej

- Szykowaliśmy szkołę polską na autonomiczną, w której nauczyciele będą rzeczywiście według określonych programów nauczać - mówiła Anna Mizikowska ps. „Grażka”, współorganizatorka struktury „Solidarności” Oświaty i Wychowania. Jej relacja właśnie ukazała się na portalu Opowiedziane.ipn.gov.pl.

13.10.2023

W momencie rozkwitu „Solidarności”, Anna Mizikowska pracowała w Zespole Szkół Ekonomicznych przy ulicy Miłej w Warszawie. Współtworzyła w niej niemal od podstaw struktury „Solidarności” Oświaty i Wychowania. Pierwsze szesnaście miesięcy poświęcono na kwestie organizacyjne.

- Trzeba było wszystko zmieniać. Na przykład, żeby msza była w radiu, żeby historia była taka, jaka powinna być, o jakiej wiedzieliśmy jeszcze przed wojną w 1939 roku, żeby młodzież wychodziła ze szkół wykształcona, z dużą wiedzą. Więc mieliśmy do czego wracać, mieliśmy te doświadczenia - mówiła Świadek Historii.

Sytuacja znacząco zmieniła się po wprowadzeniu stanu wojennego. Represje i internowania dotknęły głównie nauczycieli języka polskiego i historii. Aresztowano i bito. Zaczęto również weryfikację uczących, a zarzuty do postępowania dyscyplinarnego były różnorodne.

- Powody oskarżenia był najróżniejsze. A to wychowywanie nie w duchu socjalistycznym, a to wychowanie właśnie jakieś religijne, a to pielgrzymka na Jasną Górę, czy też tygodnie religijne w kościołach z koncertami itd. Czy nawet u nauczyciela krzyżyk, czy ubranie się na czarno. Więc byle jaki powód - tłumaczyła działaczka nauczycielskiej „Solidarności”.

Anna Mizikowska, chcąc pomóc w tej trudnej sytuacji, w 1982 r. zaangażowała się w prowadzenie w ramach Prymasowskiego Komitetu Pomocy Bliźniemu - Sekcji Pomocy Represjonowanym Nauczycielom. Funkcjonowała ona w kościele pw. św. Aleksandra na placu Trzech Krzyży. Pomocą służyli: adwokaci m.in. Władysław Kwieciński, oraz Walentyna Markowska-Gałachowa, pracownicy szkolnictwa wyższego, a nawet sami nauczyciele chcący bronić swoich kolegów. Dyżury odbywały się dwa razy w tygodniu. Równolegle w dalszym ciągu pracowano nad przepisami dot. funkcjonowania szkół.

- Bardzo dotkliwe były kary nakładane na nauczycieli, to się bardzo długo ciągnęło i było bardzo dokuczliwe. W tym czasie nauczyciel był zawieszony, często już nawet wyrzucony z pracy, przeniesiony do innej szkoły - wyjaśniała była przewodnicząca punktu poradnictwa dla nauczycieli i wychowawców.

Mimo że stan wojenny zniesiono w 1983 r., to ściganie nauczycieli trwało jeszcze przez wiele kolejnych lat. Zaczęto również przesłuchania członków Sekcji Pomocy Represjonowanym Nauczycielom. Mizikowską nakłaniano do zakończenia prowadzenia punktu i ujawnienia się w ramach ustawy o amnestii z 1983 r.

- Powiedziałam, że ja jestem prawnikiem, że wiem, co mi można, a czego nie można, że nic tam złego nie robimy, że jak pan przyjdzie to też uzyska pomoc, że nikogo nie pytamy, kto jest kto... i opowiedziałam im, jak tam faktycznie jest. [...] Mówię „wiem, co mi można”, a oni „my też wiemy, co pani może i czym się pani zajmowała” – wspominała „Grażka”.

Sekcja Pomocy Represjonowanym Nauczycielom pracowała do 1989 r. W okresie jej funkcjonowania, wsparcie uzyskało ponad sto osób. Równocześnie działało Duszpasterstwo Nauczycieli i Wychowawców Archidiecezji Warszawskiej, prowadzone przez ks. dr Edwarda Majchera. Tworzono dodatkowe formy aktywności m.in. Radę Archidiecezjalnego Duszpasterstwa Nauczycieli (1986 r.) oraz Porozumienie Duszpasterstw Nauczycielskich (1988 r.).

W pozostałej części relacji, Mizikowska opowiada m.in. o swojej służbie w Szarych Szeregach, walce podczas Powstania Warszawskiego oraz powołaniu przez ministra Henryka Samsonowicza na stanowisko przewodniczącej Odwoławczej Komisji Dyscyplinarnej dla Nauczycieli przy MEN.

► [Obejrzyj całą notację Anny Mizikowskiej na Opowiedziane.ipn.gov.pl](https://opowiedziane.ipn.gov.pl)

[Opowiedziane.ipn.gov.pl](https://opowiedziane.ipn.gov.pl) jest narzędziem, które pozwala na zapoznanie się z archiwalnym zasobem IPN w zakresie historii mówionej. Umożliwia spojrzenie w przeszłość oczami Świadków, którzy dotyczą najważniejszych zagadnień polskiej historii: II wojna światowa, wywózki Polaków na wschód ZSRS, Zbrodnia Katyńska, ratowanie Żydów przez Polaków w czasie Holocaustu, Rzeź Wołyńska, Powstanie Warszawskie, opozycja w PRL, Solidarność oraz szeregu innych wydarzeń.

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Notacje